

Katarzyna Sikora

I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Ochrona Zbiorów Bibliotecznych Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość” Bydgoszcz, 19-20 maja 2016 roku

The first All-Poland Conference “The Protection
of Library Collections. Past – Present – Future”
Bydgoszcz, 19-20 May 2016

Ochrona zbiorów bibliotecznych to istotny moduł nie tylko dla bibliologii, ale i dla innych dziedzin nauk, na co chcieli zwrócić uwagę organizatorzy I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Ochrona Zbiorów Bibliotecznych. Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość”, która odbyła się w dniach 19-20 maja 2016 r. w Bydgoszczy. Konferencja została zorganizowana przez Zakład Bibliotekarstwa i Czytelnictwa Katedry Informacji Naukowej i Bibliologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Uczestników konferencji przywitał ks. dr hab. Zdzisław Kropidłowski, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, życząc owocnych obrad, a o przewodniczenie sesji otwierającej zwrócił się do dr hab. Anny Kamler, prof. Uniwersytetu Warszawskiego. Następnie w imieniu organizatorów konferencję uroczystie otworzyła dr hab. Anna Koziczak, prof. nadzw., Dziekan Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, wyrażając jednocześnie aprobatę dla tak interesującej inicjatywy naukowej. Na otwarciu byli obecni przedstawiciele władz rektorskich Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego

w Bydgoszczy: prof. zw. dr hab. Sławomir Kaczmarek, Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, dr hab. Piotr Malinowski, prof. nadzw., Prorektor ds. Finansów i Rozwoju oraz dr hab. Mariusz Zawodniak, prof. nadzw., Prorektor ds. Dydaktycznych i Jakości Kształcenia.

W sesji otwierającej jako pierwszy zabrał głos i jednocześnie otworzył część merytoryczną dr hab. Ryszard Nowicki, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, wygłaszając referat pt. „Działalność krakowskiej Delegatury Ministerstwa Oświaty do zabezpieczenia księgozbiorów opuszczonych i porzucanych na Pomorzu Zachodnim”. Profesor zwrócił uwagę m.in. na działania, jakie z ramienia Delegatury podejmowała Maria Quirini, a mianowicie zabezpieczenie ok. 900 tys. tomów książek. Dr hab. Andrzej Dróżdź (Biblioteka Jagiellońska w Krakowie) zaprezentował referat pt. „Segregacje – selekcje – makulatura. Funkcje i dysfunkcje systemu książki w latach 1945-1956”, w którym skupił się na aspektach społeczno-agitacyjnych polityki wydawniczej. Następnie wystąpiła mgr Dorota Pietrzakiewicz (Uniwersytet Warszawski), omawiając udział Piotra Bańkowskiego w ochronie zbiorów bibliotecznych. Ta wybitna postać przyczyniła się do uratowania i zwrotu nie tylko zbiorów bibliotecznych, ale również materiałów archiwalnych i muzealiów. Prezentacja ta była ostatnią w sesji otwierającej konferencję.

Konferencja została podzielona na pięć sesji, z przewidzianym czasem na dyskusje i pytania. Obrady trwały dwa dni i obejmowały cztery bloki tematyczne, przy czym pierwszy z nich, „Ochrona zbiorów w ujęciu historycznym”, ze względu na liczbę referatów, został podzielony na dwie sesje. Sesję pierwszą, zatytułowaną „Ochrona zbiorów w ujęciu historycznym (cz. 1)”, otworzył referat dra Tomasza Stolarczyka (Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego) pt. „Ochrona zbiorów w bibliotekach bernardyńskich, dominikańskich, jezuickich i paulińskich w XII-XVIII w. w świetle ustawodawstwa zakonnego”. Druga prelegentka – dr Maria Otto (Polska Akademia Nauk Biblioteka Gdańska) przedstawiła referat pt. „Regulamin biblioteczny jako narzędzie ochrony zbiorów bibliotecznych. Ujęcie historyczne na przykładzie PAN Biblioteki Gdańskiej”. Podczas wystąpienia zaprezentowała przekrój historyczny dokumentów oraz zwróciła uwagę na rolę regulaminu bibliotecznego w bibliotekach publicznych. Mgr Ewa Goumissi (Politechnika Wrocławska) w swoim referacie pt. „Ochrona książek i rękopisów w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Lwowie w latach 1900-1939” zaprezentowała losy instytutu mającego szczególnie miejsce w nauce i kulturze polskiej. Omówiła m.in. funkcjonowanie Zakładu w kilku dziesięcioleciach, procedurę dotyczącą wypożyczenia zbiorów na wystawy czasowe czy politykę bezpieczeństwa na wypadek konfliktu zbrojnego. Sesję drugą, pt. „Ochrona zbiorów w ujęciu historycznym (cz. 2)”, rozpoczął mgr Piotr Lewkowicz (Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego), przybliżając słuchaczom aspekty ochrony zbiorów bibliotecznych poruszane w polskiej literaturze fachowej lat 1918-1939. Podczas swojego wystąpienia poddał analizie kilka tekstów z okresu dwudziestolecia międzywojennego, zawierających wskazówki, w jaki sposób skutecznie zapobiegać zniszczeniom zbiorów bibliotecznych. Z ko-

lei mgr Przemysław Garlicki (Książnica Pomorska w Szczecinie) zreferował temat „Ochrona zbiorów bibliotecznych na Pomorzu Zachodnim na łamach prasy lokalnej w latach 1945-1950”, przedstawiając mało dotąd znaną historię szczecińskiej prasy i jej wkład w ochronę księgozbiorów. „Konteksty ochrony zbiorów” to tytuł sesji trzeciej, podczas której jako pierwsza wystąpiła mgr Katarzyna Sikora (Uniwersytet Gdański) z referatem pt. „Materiały biblioteczne, muzealia, zabytki. O rozłączności systemów ochrony”. Prelegentka skupiła się na wskazaniu różnic w definicjach i sposobach ochrony oraz zasygnalizowała istotę tematu. O wielowymiarowości konferencji świadczył bez wątpienia kolejny referat, przygotowany przez dr Agnieszkę Bangrowską (Uniwersytet Śląski w Katowicach), pt. „Możliwości zastosowania substancji grzybobójczych z praktyki rolniczej do ochrony zbiorów bibliotecznych”. Prezentacja dotyczyła ochrony zabytkowych książek przed mikrobiologicznymi zagrożeniami poprzez użycie fungicydów. Pierwszy dzień obrad zamknęło wystąpienie dra hab. Zdzisława Gębotysia, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, pt. „Zentrum für Bucherhaltung Leipzig – główny ośrodek konserwacji i restauracji książki w Niemczech”. Referat przedstawiał zarys historii Centrum, metody restauracji i konserwacji.

Po zakończeniu części merytorycznej goście mogli zwiedzić Bibliotekę Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, obejrzeć nowe pracownie i wyposażenie budynku. Wieczorem w murach biblioteki odbyła się uroczysta kolacja, podczas której uczestnicy mieli znów okazję do wymiany poglądów i podzielenia się niektórymi konkluzjami, tym razem już w kularowej atmosferze.

Drugi dzień konferencji rozpoczęła czwarta sesja pt. „Od konserwacji do digitalizacji”. Jako pierwsza głos zabrała dr Małgorzata Pronobis-Gajdzis (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), przedstawiając referat pt. „Konserwacja-restauracja zabytkowych kodeksów – wczoraj, dziś, jutro”, w którym przede wszystkim zwróciła uwagę na dwie istotne dziedziny podczas prac przy zabytkowych kodeksach: opiekę nad całymi zbiorami oraz ratowanie pojedynczych egzemplarzy. Kolejna prelegentka, dr Elżbieta Pokorzyńska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) na podstawie zebranych przez siebie danych zobrazowała modele organizacji introligatorsko-konserwatorskiej ochrony zbiorów bibliotecznych. Wskazała także, jak w przeszłości funkcjonowały pracownie introligatorskie. Prezentacja pt. „Wykorzystać szanse” – konserwacja i digitalizacja zbiorów Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy ze środków zewnętrznych w latach 2011-2015” dr Joanny Matyasik (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy) była ciekawym, swoistego rodzaju raportem dotyczącym wykorzystania środków finansowych pozyskanych m.in. z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na digitalizację i konserwację zbiorów, co bez wątpienia uchroniło część z nich przed całkowitym zniszczeniem. Następny temat, który przedstawiły mgr Anna Polańska i mgr Anna Zelmańska-Lipnicka (Biblioteka Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku), dotyczył ochrony zbiorów bibliotecznych poprzez ich digitalizację oraz ewidencjonowania dziedzictwa artysty Francisz-

ka Duszeńki. Mgr Ewa Tomaszewska (Biblioteka Instytutu Technologii Drewna w Poznaniu), prezentując swój referat pt. „Ochrona zbiorów w Bibliotece Instytutu Technologii Drewna wczoraj, dziś i jutro”, skomentowała kilka kwestii poruszonych już we wcześniejszych wystąpieniach, tym razem jednak z perspektywy pracownika biblioteki technicznej. Podczas ostatniej, piątej sesji, pt. „Modele, systemy, dobre praktyki, czyli ochrona zbiorów w praktyce”, mgr Teresa Skibicka (Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy) w swoim wystąpieniu pt. „Dokumenty normalizacyjne, literatura firmowa, opisy patentowe – od ochrony zbiorów do ochrony treści” przybliżyła kluczowe kwestie dotyczące tzw. szarej literatury. Następny referat dotyczył materiałów bibliotecznych jako muzealiów oraz współpracy biblioteki z muzeum. Mgr Agnieszka Kościelniak-Osiak (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie), jako praktyk, omówiła zagadnienie ochrony i bezpieczeństwa zbiorów bibliotecznych użyczanych w charakterze obiektów wystawowych, na przykładzie zadań Oddziału Promocji, Wystaw i Współpracy Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Prelegentka wyjaśniła uczestnikom konferencji, na czym polega procedura w Oddziale oraz podzieliła się swoim doświadczeniem ze współpracy z muzeami. Ostatni referat wygłosiła mgr Ewa Elżbieta Witkowska (Biblioteka Główna Uniwersytetu w Białymstoku), która przybliżyła ogromne szkody, jakie poniosły japońskie biblioteki po wielkim trzęsieniu ziemi w 2011 r.

Podczas konferencji swoje wystąpienia zaprezentowało 19 prelegentów z ośrodków naukowych z całej Polski. Dyskusja konkludująca symposium była długa i pełna ciekawych spostrzeżeń. Najcelniej podsumował ją prof. R. Nowicki, zaznaczając, że mimo tak intensywnych obrad, formuła spotkania nie została wyczerpana do końca, co stanowi asumpt do spotkania się w przyszłym roku na II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Ochrona Zbiorów Bibliotecznych Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość”, rozwinięcia poruszonych zagadnień, zasygnalizowania nowych kwestii i przede wszystkim wspólnej wymiany myśli w przyjaznej, naukowej atmosferze.